

వాల్మీకి రామాయణం- సుందరకాండ

15. పంచదశః సర్గః - సీతాపలంభః

|| సీతాపలంభః ||

స వీక్షమాణస్తత్రస్థో మార్గమాణశ్చ మైథిలీమ్ |
 అవేక్షమాణశ్చ మహీం సర్వాం తామన్యవైక్షత || 1 ||

సంతానకలతాభిశ్చ పాదపైరుపశోభితామ్ |
 దివ్యగంధరసోపేతాం సర్వతః సమలంకృతామ్ || 2 ||

తాం స నందనసంకాశాం మృగపక్షిభిరావృతామ్ |
 హర్షప్రాసాదసంబాధాం కోకిలాకులనిఃస్వనామ్ || 3 ||

కాంచనోత్పలపద్మాభిర్వాపేభిరుపశోభితామ్ |
 బహ్యసనకుఠోపేతాం బహుభూమిగృహాయుతామ్ || 4 ||

సర్వర్తుకుసుమై రమ్యాం ఫలవద్భిశ్చ పాదపైః |
 పుష్పితానామశోకానాం శ్రీయా సూర్యోదయప్రభామ్ || 5 ||

ప్రదీప్తామివ తత్రస్థో మారుతిః సముదైక్షత |
 నిష్పత్రశాఖాం విహగైః క్రియమాణామివాసకృత్ || 6 ||

వినిష్పతద్భిః శతశశ్చితైః పుష్పావతంసకైః |
 ఆమూలపుష్పనిచితైరశోకైః శోకనాశనైః || 7 ||

పుష్పభారాతిభారైశ్చ స్యుశద్భిరివ మేదినీమ్ |
 కర్ణికారైః కుసుమితైః కించుకైశ్చ సుపుష్పితైః || 8 ||

స దేశః ప్రభయా తేషాం ప్రదీప్త ఇవ సర్వతః |
 పున్నాగాః సప్తపర్ణాశ్చ చంపకోద్ధాలకాస్తథా || 9 ||

వివృద్ధమూలా బహవః శోభంతే స్త సుపుష్పితాః |
 శాతకుంభనిభాః కేచిత్కేచిదగ్నిశిఖోపమాః || 10 ||

నీలాంజననిభాః కేచిత్తత్రాశోకాః సహస్రశః |
 నందనం వివిధోద్యానం చిత్రం చైత్రరథం యథా || 11 ||

అతివృత్తమివాచింత్యం దివ్యం రమ్యం శ్రీయావృతమ్ |
 ద్వితీయమివ చాకాశం పుష్పజ్యోతిర్గణాయుతమ్ || 12 ||

పుష్పరత్నశతైశ్చిత్రం పంచమం సాగరం యథా |
 సర్వర్తుపుష్పైర్నిచితం పాదపైర్మధుగంధిభిః || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

సుందరకాండ

15. పంచదశః సర్గః - సీతాపలంభః

నానానినాదైరుద్యానం రమ్యం మృగగణైర్ద్విజైః |
 అనేకగంధపువహం పుణ్యగంధం మనోరమమ్ || 14 ||
 శైలేంద్రమివ గంధాఢ్యం ద్వితీయం గంధమాదనమ్ |
 అశోకవనికాయాం తు తస్యాం వానరపుంగవః || 15 ||
 స దదర్శావిదూరస్థం చైత్యప్రాసాదముచ్చితమ్ |
 మధ్యే స్తంభసహస్రేణ స్థితం కైలాసపాండురమ్ || 16 ||
 ప్రవాలకృతసోపానం తప్తకాంచనవేదికమ్ |
 ముష్టంతమివ చక్షూంషి ద్యోతమానమివ శ్రియా || 17 ||
 విమలం ప్రాంశుభావత్పాదుల్లిఖంతమివాంబరమ్ |
 తతో మలినసంవీతాం రాక్షసీభిః సమావృతామ్ || 18 ||
 ఉపవాసకృశాం దీనాం నిఃశ్వసంతం పునః పునః |
 దదర్శ శుక్లపక్షాదౌ చంద్రరేఖామివామలామ్ || 19 ||
 మందం ప్రఖ్యాయమానేన రూపేణ రుచిరప్రభామ్ |
 పినద్ధాం ధూమజాలేన శిఖామివ విభావసోః || 20 ||
 పీతేనైకేన సంవీతాం క్లిష్టేనోత్తమవాససా |
 సపంకామనలంకారాం విపద్మామివ పద్మినీమ్ || 21 ||
 పీడితాం దుఃఖసంతప్తాం పరిష్ణానాం తపస్వినీమ్ | [వ్రీడితాం]
 గ్రహేణాంగారకేణేవ పీడితామివ రోహిణీమ్ || 22 ||
 అశ్రుపూర్ణముఖీం దీనాం కృశామనశనేన చ |
 శోకధ్యానపరాం దీనాం నిత్యం దుఃఖపరాయణామ్ || 23 ||
 ప్రియం జనమపశ్యంతం పశ్యంతం రాక్షసీగణమ్ |
 స్వగణేన మృగీం హీనాం శ్వగణాభివృతామివ || 24 ||
 నీలనాగాభయా వేణ్యా జఘనం గతయైకయా |
 నీలయా నీరదాపాయే వనరాజ్యా మహీమివ || 25 ||
 సుఖార్థాం దుఃఖసంతప్తాం వ్యసనానామకోవిదామ్ |
 తాం సమీక్ష్య విశాలాక్షీమధికం మలినాం కృశామ్ || 26 ||
 తర్కయామాస సీతేతి కారణైరుపపాదిభిః |
 హ్రియమాణా తదా తేన రక్షసా కామరూపిణా || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

సుందరకాండ

15. పంచదశః సర్గః - సీతాపలంభః

యథారూపా హి దృష్టా వై తథారూపేయమంగనా |
పూర్ణచంద్రాననాం సుభ్రూం చారువృత్తపయోధరామ్ || 28 ||

కుర్వంతీం ప్రభయా దేవీం సర్వా వితిమిరా దిశః |
తాం నీలకంఠీం బింబోష్ఠీం సుమధ్యాం సుప్రతిష్ఠితామ్ || 29 || [నీలకేశీం]

సీతాం పద్మపలాశాక్షీం మన్మథస్య రతిం యథా |
ఇష్టాం సర్వస్య జగతః పూర్ణచంద్రప్రభామివ || 30 ||

భూమౌ సుతనుమాసీనాం నియతామివ తాపసీమ్ |
నిఃశ్వాసబహులాం భీరుం భుజగేంద్రవధూమివ || 31 ||

శోకజాలేన మహతా వితతేన న రాజతీమ్ |
సంసక్తాం ధూమజాలేన శిఖామివ విభావసోః || 32 ||

తాం స్మృతీమివ సందిగ్ధామృద్ధిం నిపతితామివ |
విహతామివ చ శ్రద్ధామాశాం ప్రతిహతామివ || 33 ||

సోపసర్గాం యథా సిద్ధిం బుద్ధిం సకలుషామివ |
అభూతేనాపవాదేన కీర్తిం నిపతితామివ || 34 ||

రామోపరోధవృథితాం రక్షోహరణకల్పితామ్ |
అబలాం మృగశాబాక్షీం వీక్షమాణాం తతస్తతః || 35 ||

బాష్పాంబుపరిపూర్ణేన కృష్ణవక్త్రాక్షిపక్ష్తణా |
వదనేనాప్రసన్నేన నిఃశ్వసంతీం పునః పునః || 36 ||

మలపంకధరాం దీనాం మండనార్థామమండితామ్ |
ప్రభాం నక్షత్రరాజస్య కాలమేఘైరివావృతామ్ || 37 ||

తస్య సందిదిహే బుద్ధిర్ముహూః సీతాం నిలీక్ష్మ తు |
ఆమ్నాయానామయోగేన విద్యాం ప్రశిఖిలామివ || 38 ||

దుఃఖేన బుబుధే సీతాం హనుమాననలంకృతామ్ |
సంస్కారేణ యథా హీనాం వాచమర్థాంతరం గతామ్ || 39 ||

తాం సమీక్ష్మ విశాలాక్షీం రాజపుత్రీమనిందితామ్ |
తర్కయామాస సీతేతి కారణైరుపపాదిభిః || 40 ||

వైదేహ్య యాని చాంగేషు తదా రామోఽన్యకీర్తయత్ |
తాన్యాభరణజాలాని శాఖాశోభిన్యలక్ష్మయత్ || 41 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

సుందరకాండ

15. పంచదశః సర్గః - సీతాపలంభః

సుకృతౌ కర్ణవేష్టౌ చ శ్వదంష్ట్రౌ చ సుసంస్థితౌ |
మణివిద్రుమచిత్రాణి హస్తేష్వాభరణాని చ || 42 ||

శ్యామాని చిరయుక్తత్యాత్తథా సంస్థానవంతి చ |
తాన్యేవైతాని మన్యేఽహం యాని రామోఽన్యకీర్తయత్ || 43 ||

తత్ర యాన్యవహీనాని తాన్యహం నోపలక్షయే |
యాన్యస్యా నావహీనాని తానీమాని న సంశయః || 44 ||

పీతం కనకపట్టాభం న్రస్తం తద్వసనం శుభమ్ |
ఉత్తరీయం నగాసక్తం తదా దృష్టం ప్లవంగమైః || 45 ||

భూషణాని చ ముఖ్యాని దృష్టాని ధరణీతలే |
అనయైవాపవిధ్ధాని స్వనవంతి మహంతి చ || 46 ||

ఇదం చిరగృహీతత్యాద్వసనం క్లిష్టవత్తరమ్ |
తథాపి నూనం తద్వర్ణం తథా శ్రీమద్యథేతరత్ || 47 ||

ఇయం కనకవర్ణాంగీ రామస్య మహిషీ ప్రియా |
ప్రనష్టాపి సతీ యాన్య మనసో న ప్రణశ్యతి || 48 ||

ఇయం సా యత్యుతే రామశ్చతుర్భిః పరితప్యతే |
కారుణ్యేనాన్యశంస్యేన శోకేన మదనేన చ || 49 ||

స్త్రీ ప్రనష్టేతి కారుణ్యాదాశ్రితేత్యాన్యశంస్యతః |
పత్నీ నష్టేతి శోకేన ప్రియేతి మదనేన చ || 50 ||

అస్యా దేవ్యా యథా రూపమంగప్రత్యంగసౌష్ఠవమ్ |
రామస్య చ యథా రూపం తస్యేయమసితేక్షణా || 51 ||

అస్యా దేవ్యా మనస్తస్తింస్తస్య చాస్యాం ప్రతిష్ఠితమ్ |
తేనేయం స చ ధర్మాత్మా ముహూర్తమపి జీవతి || 52 ||

దుష్కరం కృతవాన్రామో హీనో యదనయా ప్రభుః |
ధారయత్యాత్మనో దేహం న శోకేనావసీదతి || 53 ||

దుష్కరం కురుతే రామో య ఇమాం మత్తకాశినీమ్ |
వినా సీతాం మహాబాహుర్ముహూర్తమపి జీవతి || 54 ||

ఏవం సీతాం తదా దృష్ట్వా హృష్టః పవనసంభవః |
జిగామ మనసా రామం ప్రశశంస చ తం ప్రభుమ్ || 55 ||

వాల్మీకి రామాయణం- సుందరకాండ

15. పంచదశః సర్గః - సీతాపలంభః

సుకృతా కర్ణవేష్టా చ శ్వదంష్ట్రా చ సుసంస్థితా |
 మణివిద్రుమచిత్రాణి హస్తేష్వాభరణాని చ || 42 ||

శ్యామాని చిరయుక్తత్వాత్తథా సంస్థానవంతి చ |
 తాన్యేవైతాని మన్యేఽహం యాని రామోఽన్యకీర్తయత్ || 43 ||

తత్ర యాన్యవహీనాని తాన్యహం నోపలక్షయే |
 యాన్యస్యా నావహీనాని తానీమాని న సంశయః || 44 ||

పీతం కనకపట్టాభం స్రస్తం తద్వసనం శుభమ్ |
 ఉత్తరీయం నగాసక్తం తదా దృష్టం ప్లవంగమైః || 45 ||

భూషణాని చ ముఖ్యాని దృష్టాని ధరణీతలే |
 అనయైవాపవిధ్ధాని స్వనవంతి మహాంతి చ || 46 ||

ఇదం చిరగృహీతత్వాద్వసనం క్లిష్టవత్తరమ్ |
 తథాపి నూనం తద్వర్ణం తథా శ్రీమద్యథేతరత్ || 47 ||

ఇయం కనకవర్ణాంగీ రామస్య మహిషీ ప్రియా |
 ప్రనష్టాపి సతీ యాస్య మనసా న ప్రణశ్యతి || 48 ||

ఇయం సా యత్యుతే రామశ్చతుర్భిః పరితప్యతే |
 కారుణ్యేనాన్యశంస్యేన శోకేన మదనేన చ || 49 ||

స్త్రీ ప్రనష్టతి కారుణ్యాదాశ్రితేత్యాన్యశంస్యతః |
 పత్నీ నష్టతి శోకేన ప్రియేతి మదనేన చ || 50 ||

అస్యా దేవ్యా యథా రూపమంగప్రత్యంగసౌష్ఠవమ్ |
 రామస్య చ యథా రూపం తస్యేయమసితేక్షణా || 51 ||

అస్యా దేవ్యా మనస్తస్తింస్తస్య చాస్యాం ప్రతిష్ఠితమ్ |
 తేనేయం న చ ధర్మాత్మా ముహూర్తమపి జీవతి || 52 ||

దుష్కరం కృతవాన్రామో హీనో యదనయా ప్రభుః |
 ధారయత్యాత్మనో దేహం న శోకేనావసీదతి || 53 ||

దుష్కరం కురుతే రామో య ఇమాం మత్తకాశినీమ్ |
 వినా సీతాం మహాబాహుర్ముహూర్తమపి జీవతి || 54 ||

ఏవం సీతాం తదా దృష్ట్వా హృష్టః పవనసంభవః |
 జగామ మనసా రామం ప్రశశంస చ తం ప్రభుమ్ || 55 ||

ఇత్యార్ద్రే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే పంచదశః సర్గః || 15 ||